

Środki i nawiązania — poziom rozszerzony

elipsa, aliteracja, kontaminacja, synestezja, inwersja, gradacja; parafraza, parodia, trawestacja, aluzja

opracowanie: Mateusz Będkowski · niekazmuliczyc.pl

KLUCZ NAUCZYCIELA

Grupa A

Suma: 14 pkt

Czas: 15 min

5 zadań · 14 punktów · 15 minut · bez pomocy · pisz czytelnie · w zadaniach otwartych liczy się trafność, poprawność językowa i pisownia.

Zadanie 1. (0–4)

OTWARTE

Rozpoznaj środek stylistyczny (zakres rozszerzony). Zakreśl nazwę.

1. „A potem — cisza. I tylko on.” — **synestezja / inwersja / elipsa**
2. „W każdym bądź razie” (zamiast: w każdym razie / bądź co bądź) —
inwersja / kontaminacja / aliteracja
3. „Wielka była jego rozpacz.” — **inwersja / aliteracja / gradacja**
4. „Szumi szuwar, szepcze sitowie.” — **elipsa / aliteracja / synestezja**

Odpowiedź: 1. elipsa; 2. kontaminacja; 3. inwersja; 4. aliteracja

Rozwiązanie: Elipsa — pominięcie; aliteracja — powtórzenie głosek; kontaminacja — skrzyżowanie wyrażeń; synestezja — połączenie zmysłów; inwersja — szyk przestawny; gradacja — stopniowanie.

Punktacja:

1. **1 pkt** — podpunkt 1
2. **1 pkt** — podpunkt 2
3. **1 pkt** — podpunkt 3
4. **1 pkt** — podpunkt 4

Zadanie 2. (0–3)

OTWARTE

Wpisz pojęcie, które opisano.

1. _____ — naśladowanie stylu epoki lub autora, często żartobliwe, ale bez ośmieszenia
2. _____ — przeniesienie poważnej treści w niski, komiczny styl
3. _____ — ukryte nawiązanie do innego utworu, które czytelnik ma rozpoznać

Odpowiedź: 1. pastisz; 2. trawestacja; 3. aluzja literacka

Rozwiązanie: Nawiązania między tekstami (R I.1.10, I.1.12).

Punktacja:

1. **1 pkt** — podpunkt 1
2. **1 pkt** — podpunkt 2
3. **1 pkt** — podpunkt 3

Który utwór jest parafrazą „Antygony” Sofoklesa w realiach współczesnych?

- A. „Antygona w Nowym Jorku” Janusza Głowackiego
- B. „Szewcy” Witkacego
- C. „Tango” Sławomira Mrożka
- D. „Proces” Franza Kafki

Odpowiedź: A

Rozwiązanie: Głowacki przenosi antyczny konflikt do świata bezdomnych w Nowym Jorku.

Błędne odpowiedzi: pozostałe odpowiedzi nie zgadzają się z treścią utworu.

Punktacja: 1 pkt — poprawna odpowiedź.

Oceń, czy zdanie jest prawdziwe (P), czy fałszywe (F). Zakreśl właściwą literę.

1. Synestezja łączy wrażenia różnych zmysłów. — P / F
2. Gradacja to zestawienie wyrazów o zmniejszającym się lub rosnącym natężeniu. — P / F
3. Aliteracja to powtórzenie tych samych głosek na początku sąsiednich wyrazów. — P / F
4. Inwersja to typowy, naturalny szyk zdania. — P / F

Odpowiedź: 1. P; 2. P; 3. P; 4. F

Rozwiązanie: Środki i nawiązania (zakres rozszerzony).

Punktacja:

1. 1 pkt — podpunkt 1
2. 1 pkt — podpunkt 2
3. 1 pkt — podpunkt 3
4. 1 pkt — podpunkt 4

Określ funkcję środka stylistycznego w przykładzie: „Szumi szuwar, szepcze sitowie” (aliteracja)

Odpowiedź: np. Powtarzane głoski „sz” naśladują szelest roślin (instrumentacja głoskowa) i budują nastrój.

Rozwiązanie: 1 pkt — trafna funkcja; 1 pkt — odniesienie do brzmienia lub znaczenia przykładu.

Punktacja:

1. 1 pkt — trafna funkcja
2. 1 pkt — odniesienie do przykładu

Zasady przyznawania punktów

- Zadania zamknięte: 1 pkt za poprawną odpowiedź; 0 pkt za błędną, za brak odpowiedzi albo za wskazanie więcej niż jednej odpowiedzi.
- Zadania otwarte i z lukami: punkty według kryteriów podanych przy zadaniu. Każdy poprawny sposób rozwiązania jest akceptowany, także inny niż w kluczu.
- Przy poprawnej metodzie i błędzie rachunkowym uczeń traci tylko punkt za wynik końcowy; sam wynik bez wymaganego zapisu obliczeń daje najwyżej punkt za odpowiedź, jeśli kryteria tak stanowią.

Proponowana skala ocen (14 pkt)

14–13 pkt: bardzo dobry · 12–11 pkt: dobry · 10–8 pkt: dostateczny · 7–6 pkt: dopuszczający · 5–0 pkt: niedostateczny

Progi orientacyjne: ok. 90% / 75% / 55% / 40%. Dostosuj je do wewnętrznych zasad oceniania.